

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΟΜΕ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΤΟΝΟΥ

Της κ. **Φρόσως ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ**

M. Sc. Ινστιτ. Διεθν. Σπουδών

Γενικά στοιχεία/Συνθήκη ΛΟΜΕ

Η τέταρτη¹ συνθήκη της ΛΟΜΕ ήρθε ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που έγιναν με βάση τις διαπιστώσεις για τις οικονομικές δυσκολίες των χωρών ΑΚΕ. Μία ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος ήταν και αυτή της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία είχε δρομολογηθεί για την ίδια χρονική περίοδο. Συνεπώς η παρεχόμενη στήριξη προς τις χώρες ΑΚΕ θα έπρεπε να λάβει υπόψη της τις δεσμεύσεις, οι οποίες ισχύουν μέσα στους κόλπους της.

Το νέο πλαίσιο προέβλεπε την άρση των περιορισμών της διακίνησης των προϊόντων των χωρών ΑΚΕ, γεγονός το οποίο λειτούργησε θετικά, αφού είχαν διατυπωθεί φόβοι για εφαρμογή πολιτικών οικονομικού προστατευτισμού από πλευράς των χωρών της Ε.Ε..

Συγκεκριμένα, όχι μόνο δεν υπήρξαν περιορισμοί στις εξαγωγές προϊόντων των χωρών ΑΚΕ προς τις χώρες της Ε.Ε., αντίθετα υιοθετήθηκε ευνοϊκή πολιτική για μία σημαντική κατηγορία γεωργικών προϊόντων των χωρών ΑΚΕ. Ιδιαίτερη πολιτική στήριξης υιοθετήθηκε για τις μπανάνες των χωρών ΑΚΕ (1992), ενώ υπήρξε απελευθέρωση αγοράς για το ρούμι, το οποίο αποτελεί χαρακτηριστικό οινοπνευματώδες ποτό των χωρών της Καραϊβικής.

Σε επίπεδο οικονομικών παροχών η τέταρτη ΛΟΜΕ ενισχύθηκε χρονικά και εκπονήθηκε πρόγραμμα οικονομικής υποστήριξης δεκαετούς χρονικού ορίζοντα, δηλαδή διπλασιάστηκε η χρονική διάρκεια των οικονομικών παροχών.

Το επίπεδο της οικονομικής υποστήριξης ανήλθε στα 12.000 εκατ. ECU. Επρόκειτο για μία αύξηση της τάξης του 40% σε ονομαστικές τιμές, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό εάν ληφθεί υπόψη, ότι συνέπεσε χρονικά με την έναρξη των οικονομικών παροχών προς τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και τη Σοβιετική Ένωση. Οι παροχές προς τις χώρες ΑΚΕ είχαν ένα νέο στοιχείο αυτό του χρονικού ορίζοντα εφαρμογής τους, που σε συνδυασμό με τον οικονομικό σχεδιασμό των παροχών θα παρείχαν μία ώθηση οικονομικής ανάπτυξης προς τις χώρες ΑΚΕ. Οι οικονομικές παροχές θα είχαν βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθε-

1. Το κείμενο περιέχεται σε εκτενή εργασία της Σ. με θέμα: Σχέσεις ανάπτυξης και περιβάλλοντος στην Αφρική: η περίπτωση των χωρών νοτίως της Σαχάρας. Αθήναι, 2001.

σμο χαρακτήρα έτσι, ώστε να είναι εφικτή τόσο η οριοθέτηση των στόχων και των προτεραιοτήτων, όσο και ο έλεγχος επίτευξης των άναμενομένων αποτελεσμάτων.

Μία νέα ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος ήταν αυτή της υιοθέτησης των κριτηρίων, βάσει των οποίων θα αποφασίζονταν οι ακολουθούμενες οικονομικές πολιτικές.

Έτσι, την κύρια ευθύνη τόσο για την ανάλυση των προβλημάτων, όσο και για την εξειδίκευση των μεταρρυθμίσεων θα έφεραν τα κράτη ΑΚΕ. Με αυτό τον τρόπο θα υπήρχε μεγαλύτερη συμμετοχή των άμεσα ενδιαφερομένων στη χάραξη των οικονομικών πολιτικών τους, που αφορούν στις παροχές από την Ε.Ε.. Επί πλέον θα υπήρχε αρτιότερο πρόγραμμα οικονομικών παροχών καθώς και ορθότερο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους.

Ένα ζήτημα μείζονος σημασίας στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων Ε.Ε.-χωρών ΑΚΕ θα ήταν ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στην οικονομική δραστηριότητα των χωρών ΑΚΕ. Σε αυτό το θέμα ακολουθήθηκε η πολιτική, που είχε υιοθετηθεί από την Ε.Ε. για τα κράτη μέλη της: δηλαδή η ανάδειξη του ιδιωτικού τομέα θα ήταν πρωτεύουσας σημασίας τόσο σε επίπεδο εγχώριας παραγωγικής δραστηριότητας, όσο και σε επίπεδο οικονομικής διάρθρωσης.

Κεντρικό σημείο αυτής της προσέγγισης υπήρξε ο ρόλος της μικρομεσαίας επιχείρησης ως βασικού άξονα των οικονομικών δραστηριοτήτων στις χώρες ΑΚΕ. Η επιλογή αυτή, έγινε με κριτήριο την καταλληλότητα της μικρομεσαίας επιχείρησης ως της πλέον ενδεδειγμένης λύσης για τις συγκεκριμένου τύπου οικονομίες των χωρών ΑΚΕ.

Σε επίπεδο μέτρων τα οποία υιοθετήθηκαν, αυτά ομαδοποιούνται σε δύο βασικές κατηγορίες:

1. Μέτρα διαρθρωτικών μεταβολών. 2. Μέτρα ενίσχυσης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Αναλυτικότερα, προκειμένου να εισχυθεί ο ιδιωτικός τομέας εφαρμόστηκε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο δραστηριοτήτων, το οποίο θα είχε ως βασικό άξονα τις προαναφερθείσες δύο ομάδες. Συγκεκριμένα ο ιδιωτικός τομέας ενισχύθηκε στα εξής πεδία:

Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επίπεδο νομικών και δημοσιονομικών κανονισμών, που διέπουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Παροχή τεχνικής ενίσχυσης, όπου αυτή κριθεί απαραίτητη.

Ενίσχυση της χρήσης κεφαλαίων για τη διαρθρωτική προσαρμογή, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Ενίσχυση των κεφαλαίων υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου, ως το σημαντικότερο χρηματοδοτικό μέσο.

Ενεργοποίηση του θεσμού των επαγγελματικών επιμελητηρίων με στόχο την παροχή επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης σε επί μέρους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας.

Ενέργειες για την προστασία και την προώθηση των επενδύσεων.

Μία ιδιαίτερα σημαντική ενέργεια είναι η απόκτηση ενός τμήματος των μετοχικών κεφαλαίων ορισμένων τραπεζικών Ιδρυμάτων χωρών ΑΚΕ. Αυτή η ενέργεια έχει διπλό ρόλο, αφ' ενός να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τα τραπεζικά Ιδρύματα των συγκεκριμένων χωρών και αφ' ετέρου να ενεργοποιήσει το κοινό αίσθημα σε διαδικασίες, όπως η αποταμίευση σε χώρες οι οποίες παραδοσιακά δεν χαρακτηρίζονται για την αποταμειυτική τάση των πολιτών τους. Επί πλέον ένα βήμα προς τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος έγινε μέσω της υιοθέτησης νομικών εγγυήσεων και άρση των διακρίσεων εις βάρος των ξένων κεφαλαίων. Αξίζει να σημειωθεί, ότι υπάρχει ακόμα η ανάγκη για την εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης κοινής αποδοχής με το συγκεκριμένο αντικείμενο, δεδομένου, ότι μέχρι και σήμερα επικρατεί η λογική των διμερών συμφωνιών.

Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την παροχή οικονομικής υποστήριξης από την Ε.Ε. προς τις χώρες ΑΚΕ στην τρίτη και τέταρτη σύμβαση ΛΟΜΕ εντάχθηκε και η βιομηχανική συνεργασία μεταξύ των δύο ενώσεων κρατών. Παράλληλα με την στήριξη του ιδιωτικού τομέα και της προσέλκυσης των επενδύσεων συμφωνήθηκε η εφαρμογή ενός πακέτου μέτρων με αντικείμενο την υποστήριξη της βιομηχανίας των κρατών ΑΚΕ. Τα μέτρα ήταν κυρίως θεσμικού χαρακτήρα (πέραν της χρηματικής υποστήριξης) και αφορούσαν την αποκέντρωση του βιομηχανικού σχεδιασμού και την αρτιότερη μελέτη των επιχειρηματικών δυνατοτήτων των περιοχών με στόχο την ορθολογικότερη διαχείριση των συγκριμένων κονδυλίων.

Ανάπτυξη του εμπορίου και των υπηρεσιών

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, που έπρεπε να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων της τέταρτης ΛΟΜΕ, ήταν αυτό του εμπορίου και των υπηρεσιών, που παρείχαν οι χώρες ΑΚΕ. Με δεδομένη την πολύ μικρή συμμετοχή των χωρών αυτών στο παγκόσμιο εμπόριο, έπρεπε να αναβαθμιστεί αυτός ο τομέας, καθώς επίσης και ο τομέας των υπηρεσιών.

Έτσι προέκυψε η ανάγκη για την χάραξη μίας στρατηγικής, η οποία θα αποσκοπούσε στις απαραίτητες δομικές μεταβολές σε αυτούς τους δύο τομείς. Τα μέτρα που ελήφθησαν αφορούσαν τα εξής πεδία:

Στήριξη των ερευνών αγοράς για τον αρτιότερο προσδιορισμό παραμέτρων όπως το είδος του προϊόντος, η δυνητική ζήτηση.

Κατάρτιση του προσωπικού σε θέματα εμπορίας και διακίνησης προϊόντων.

Βελτίωση των συνθηκών εμπορίας σε επίπεδο επικοινωνιακής πολιτικής. Αυτή η παράμετρος αποκτά μεγάλη σπουδαιότητα ιδιαίτερα σήμερα, όπου γίνεται παγκόσμιο θέμα η αδυναμία των φτωχών χωρών να συμμετέχουν στη διεθνή επικοινωνιακή πολιτική (διαδίκτυο, ηλεκτρονικό εμπόριο).

Έμφαση δόθηκε στην ανάπτυξη των χωρών ΑΚΕ στον τομέα του τουρισμού αφού είναι ένας τομέας, ο οποίος μπορεί να αναπτυχθεί σχετικά ευκολότερα από άλλους (βιομηχανία) και να αποδώσει οικονομικά οφέλη σε σύντομο χρονικό διάστημα. Έτσι προωθήθηκε η αντίληψη της ανάπτυξης του τομέα αυτού, ο οποίος σε συνδιασμό με την βελτίωση του τομέα των υπηρεσιών μπορούν να αποτελέ-

Κωνσταντίνου Φ. ΡΑΓΚΟΥΣΗ

Φραγκίσκου Κ. ΡΑΓΚΟΥΣΗ

Δικηγόρου παρ' Α.Π. και Σ.τ.Ε.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τόμος Β΄

Του κειμένου προτάσσονται:

Επιστολή του Οικουμενικού

Πατριάρχου

κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Επιστολή του Αρχιεπισκόπου

Αθηνών και πάσης Ελλάδος

κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πρόλογος του Καθηγητού

Πανεπιστημίου

κ. Κωνστ. ΓΕ.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Αθήναι, 2002

σουν την αιχμή του δόρατος για την οικονομική ανάπτυξη αυτών των χωρών σε πρώτο στάδιο.

Στο πλαίσιο ανάπτυξης του τριτογενούς τομέα παραγωγής υιοθετήθηκε η πολιτική ανάπτυξης του τομέα των ασφαλιστικών και πιστωτικών υπηρεσιών, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο ζήτημα διεύρυνσης των συναλλαγών μεταξύ βορρά και νότου στους προαναφερθέντες τομείς.

Επί πλέον στη συμφωνία της τέταρτης ΛΟΜΕ αποφασίστηκε η παροχή εμπορικών διευκολύνσεων από τις χώρες της Ε.Ε. προς τις χώρες ΑΚΕ. Αναλυτικότερα, διατηρήθηκε το πλαίσιο των, άνευ δασμών και ποσοτώσεων, εξαγωγών προϊόντων χωρών ΑΚΕ προς Ε.Ε., ενώ τροποποιήθηκαν οι Κανονισμοί εισαγωγής ειδών διατροφής προς την Ε.Ε.. Επί πλέον μειώθηκαν οι δασμοί σε προϊόντα που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για ζωοτροφές (κεχρί, μελάσσα), ενώ υπήρξε δέσμευση από μέρους της Ε.Ε. για την προστασία των παραδοσιακών προμηθευτών μπανάνας.

Η σύμβαση της ΚΟΤΟΝΟΥ

Η σύμβαση της ΚΟΤΟΝΟΥ έρχεται ως η φυσική συνέχεια των συμβάσεων ΛΟΜΕ, ουσιαστικά πρόκειται για την πέμπτη σύμβαση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών Αφρικής - Καραϊβικής - Ειρηνικού. Οι στόχοι της νέας σύμβασης δεν διαφοροποιούνται από τους προηγούμενους, αφού τα προβλήματα παραμένουν άλυτα, ενώ γίνεται συνεχώς πιο επιτακτική η επίλυσή τους.

Έτσι, η νέα σύμβαση έρχεται να λειτουργήσει επικουρικά στο υπάρχον πλαίσιο συνεργασίας και να το διαφοροποιήσει σε ορισμένα λεπτά ζητήματα, όπως οι χρηματοδοτήσεις και η διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων. Τα κεντρικά ζητήματα της νέας σύμβασης ήταν τα εξής:

Η οικονομική ανάπτυξη των χωρών ΑΚΕ.

Ο εκδημοκρατισμός και η πολιτική σταθερότητα των χωρών ΑΚΕ.

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης τόσο μεταξύ των χωρών ΑΚΕ, όσο και μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν στη σύμβαση αυτή.

Η αντιμετώπιση του διαρκώς οξυνόμενου περιβαλλοντικού προβλήματος των χωρών ΑΚΕ.

Η ανάδειξη και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των χωρών ΑΚΕ ως αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής τους ταυτότητας.

Η προσαρμογή των χωρών ΑΚΕ στο κλίμα της διεθνούς οικονομίας και της λειτουργίας της «παγκοσμιοποίησης».

Η σύμβαση της ΚΟΤΟΝΟΥ επέφερε μία σημαντική μεταβολή στο πλαίσιο των οικονομικών παροχών από πλευράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες Αφρικής Καραϊβικής και Ειρηνικού. Για πρώτη φορά οι χώρες ΑΚΕ απέκτησαν τη δυνατότητα να διαχειριστούν οι ίδιες τα κονδύλια, που προορίζονταν για αυτές. Συγκεκριμένα, συμφωνήθηκε να υπάρχει η δυνατότητα ανακατανομής των οικονομικών πόρων σύμφωνα με την κρίση της κάθε χώρας. Οι πόροι δεν δεσμεύονται πλέον για συγκεκριμένους σκοπούς, αλλά παρέχεται η δυνατότητα για εσωτερική ανακατανομή των πόρων σύμφωνα με τον οικονομικό προγραμματισμό έκαστης χώρας. Αυτή η νέα εξέλιξη έδωσε τη δυνατότητα στις χώρες ΑΚΕ να καθορίσουν οι ίδιες τις περιφέρειες, που έκριναν, ότι πρέπει να υποστηριχθούν οικονομικά. Επίσης, συμφωνήθηκε οι παροχές προς κάθε χώρα να έχουν δύο σκέλη, ένα τακτικό και ένα έκτακτο. Το πρώτο σκέλος θα καλύπτει τις τρέχουσες ανάγκες των χωρών και θα λειτουργεί βάσει των συμφωνηθέντων, ενώ το δεύτερο σκέλος θα ενεργοποιείται σε ιδιαίζουσες περιπτώσεις για την εξομάλυνση προβλημάτων, τα οποία θα προέκυπταν από απρόβλεπτες αιτίες.